

Розгадайте ребус.

Відповідь: реформація.

Розповідь учителя / учительки

У XVI ст. Європу охопила Реформація — церковно-релігійні й суспільно-політичні рухи, спрямовані проти католицької церкви. У 30–40-х рр. XVI ст. з Європи через Польщу в українські землі стали проникати реформаційні (протестантські) вчення з поширенням у Європі реформаційних ідей, пов'язаних з початком пробудження національної свідомості, розвитком культури окремих народів та виникнення протестантизму.

Метод «Навчаючи – вчуся»

Реформація — рух за реформу церкви.

Протестантизм — один з найбільших (поряд з католицизмом і православ'ям) напрямків християнства, який виник у період Реформації XVI ст.

Робота в парах

З'ясуйте, які верстви населення та чому підтримали Реформацію в країнах Західної Європи.

Вправа «Інсерт»

Читаючи текст, визначте...

+ позначається те, що відомо учням;

– позначається те, що суперечить їхнім уявленням;

! позначається те, що для них є цікавим і несподіваним;

? позначається те, що не зрозуміло або спонукає довідатися більше.

Так, важливим здобутком Реформації в українських землях зазвичай називають переклад Святого Письма староукраїнською мовою, тобто мовою юридичних документів та літератури, а також використання такої мови під час богослужінь. Перші переклади Святого Письма староукраїнською літературною мовою з'явилися в середині XVI ст. Найбільш відомим є переклад Пересопницького Євангелія, яке, на думку фахівців, не має рівних серед українських рукописів.

Пересопницьке Євангеліє — визначна рукописна пам'ятка староукраїнської літературної мови й мистецтва. У приписці до рукопису зазначено, що переклали Євангеліє в 1556–1561 роках син протопопа М. Василевич та архімандрит Пречистенського монастиря Григорій у селі Двірці й місті Пересопниці (нині Рівненська область). Замовила переклад Євангелія староукраїнською мовою дочка київського воеводи й дружина волинського князя Анастасія Заславська.

Вправа «Оживи світлину». (Світлину див. під QR-кодом на с. 5.)

Розгляньте сторінку з Пересопницького Євангелія, на якій зображений євангеліст Матвій. Що, на вашу думку, свідчить про майстерність автора цієї мініатюри?

Розгадайте ребус.

Відповідь: контрреформація.

Метод «Навчаючи — вчуся»

Контрреформація — рух, розпочатий католицькою церквою для боротьби з Реформацією.

Робота з підручником

Скориставшись підручником, з'ясуйте:

Яким чином проявилася Контрреформація на теренах Речі Посполитої?

Розповідь учителя / учительки

Реформація спонукала православних міщан на зразок протестантських самоврядних громад створювати православні братства.

Метод «Навчаючи — вчуся»

Православні братства — національно-релігійні об'єднання українських православних міщан і шляхти XVI–XVII ст.

Робота в групах

1 група. За текстом підручника з'ясуйте час виникнення братств.

2 група. За текстом підручника з'ясуйте склад братств.

3 група. За текстом підручника з'ясуйте задачі братств.

Розповідь учителя / учительки

Найбільш впливовим в українських землях було Львівське Успенське братство. За правом ставропігії, отриманим 1586 року, воно безпосередньо підпорядковувалося константинопольському патріарху, а не місцевим православним єпископам. У 1615 році з'явилося Київське братство.

Метод «Навчаючи — вчуся»

Ставропігія — право підпорядковуватися не своїм єпископам, а безпосередньо патріархові.

Робота з картою

Визначте за картою атласу місця діяльності найважливіших православних церковних братств. Про що свідчить поява численних братств в українських землях?

Отже, XVI ст. православна церква в українських землях перебувала в досить складному становищі. Поширення Реформації стало поштовхом до розвитку релігійного вільнодумства в українських землях і виходу частини вірян із традиційних церков. У 60-х роках XVI ст. в українських землях набула поширення Контрреформація — рух, започаткований католицькою церквою для протидії поширенню протестантської Реформації. Діяльність церковних братств допомагала православним міщанам протистояти релігійно-національним утискам, сприяла національному й культурному пробудженню українського суспільства.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ЗДОБУТИХ ЗНАТЬ. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Гра «Дерево запитань»

Правила гри. Учитель / учителька готує плакат у вигляді дерева. До нього прикріплені листочки, на внутрішньому боці яких написано запитання до цієї теми. Учні мають підготувати відповіді на запитання.

Гра дозволяє запам'ятати складні для засвоєння терміни, назви тощо.